

30 Ιανουαρίου 2015

Η ασκητική του γάμου

[/ Γενικά](#)

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Φ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΡΩΓΜΕΣ ΚΑΙ ΑΓΓΙΓΜΑΤΑ

 ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΡΜΟΣ

Ό,τι αγαπώ γεννιέται αδιάκοπα

ό,τι αγαπώ βρίσκεται στην αρχή του πάντα

Οδ. Ελύτης

— Είναι γνωστό ότι πολλοί έχουμε συνδυάσει την άσκηση με τον μοναχό και αναφερόμαστε στον α-σκητή μοναχό. Υπάρχει άσκηση μέσα στο γάμο;

Θα ρωτούσα καλύτερα: υπάρχει γάμος χωρίς ά-σκηση; Είναι σημαντικό όμως να προσδιορίσουμε τι εννοούμε όταν λέμε άσκηση. Κινδυνεύουμε να δια-στρεβλώνουμε την έννοια της άσκησης με την μη-χανιστική μεταφορά της άσκησης των μοναχών στη ζωή των εγγάμων. Είναι τραγικό να ονομά-σουμε άσκηση την απουσία του έρωτα. Εν ονόματι της άσκησης κινδυνεύουμε να αρνηθούμε την ίδια τη βάση του γάμου και τότε η δήθεν ιδανική κατά-σταση θα είναι οι παντρεμένοι να μην είναι παντρεμένοι. Δεν μπορεί η απουσία σχέσης να είναι το ζη-τούμενο στη σχέση ενός ζευγαριού. Η άσκηση στο γάμο έγκειται στο ότι ένας άντρας και μια γυναί-κα θα βρεθούν μαζί, θα συνυπάρξουν και θα μπορέ-σουν να αλληλοπεριχωρηθούν. Η άσκηση στον γά-μο είναι η ίδια η αλληλοπεριχώρηση.

- Δηλαδή η άσκηση στο μοναχό και η άσκηση στο γάμο είναι ίδια ως προς τον σκοπό, αλλά αλλά-ζει κατά τον τρόπο;

Η άσκηση ήταν πάντοτε συνώνυμο της ενδυνά-μωσης. Ένας αθλητής ασκείται για να είναι πιο δυ-νατός. Ασκείται όχι αρνούμενος τη φύση του, αλλά προσπαθώντας να την αναπτύξει στις μεγαλύτερες δυνατότητες της. Η άσκηση των προσώπων στο γάμο αναφέρεται στην προσπάθεια του κάθε συ-ντρόφου να ανακαλύψει τον εαυτό του σε σχέση με το σύντροφο του. Ο Σαρτρ είχε πει πολύ σωστά ότι ο άλλος άνθρωπος μπορεί να είναι η κόλαση μου. Κάθε άνθρωπος που βρίσκεται πολύ κοντά μας κιν-δυνεύει να γίνεται η κόλαση μας, γιατί μας ενοχλεί, μας δυσκολεύει, μας εμποδίζει και περιορίζει τον ζωτικό μας χώρο. Μας εμποδίζει να έχουμε την α-τομικότητα μας.

Όταν ένα ζευγάρι αποφασίζει να συνυπάρξει και αφεθεί στο αυτονόητο, θα συμβιβασθεί και θα συνθηκολογήσει. Με συνέπεια στην πάροδο του χρόνου να αυξάνονται τα παράπονα, η γκρίνια και η μιζέ-ρια. Διαφορετικά το ζευγάρι έχει να υιοθετήσει μια δυναμική στάση εγρήγορσης - άσκησης, ώστε ο σύ-ντροφος να γίνει ευκαιρία για να βρεις το γνήσιο πρόσωπο σου.

Διαλέγω τον άλλο, επειδή είναι διαφορετικός. Δεν μπορεί να υπάρχει ζευγάρι, αν ο

σύντροφος δεν είναι διαφορετικός. Στα πλαίσια της συνύπαρξης η διαφο-ρετικότητα με φέρνει αντιμέτωπο με το τι είναι ση-μαντικό και τι δευτερεύον για μένα. Πώς θα σχετι-στώ χωρίς να χάσω το πρόσωπο μου, αλλά και χω-ρίς να μείνω κλειδωμένος στα ατομικά μου χαρα-κτηριστικά. Αυτό απαιτεί μια διαρκή αλληλαντίδραση που η επίτευξη της δεν είναι ζήτημα δύο ή τριών χρόνων, αλλά μιας ζωής. Μια ζωντανή σχέ-ση μέσα στο γάμο δημιουργείται μόνο αν κάθε μέ-λος προσπαθεί και παλεύει ασκούμενο να βρίσκει τον τρόπο να αφαιρέσει τα αυτιστικά στοιχεία που τον εμποδίζουν στην κοινωνία με το άλλο μέλος.

— Θα πρέπει δηλαδή να ξεπερνιέται η ατομικό-τητα του προσώπου και το στενό εγωιστικό του συμφέρον; Όστε να πάψει πια ο καθένας να σκέ-φτεται ατομικά, αλλά δυαδικά;

Η έννοια του εγωισμού έχει διαστραφεί. Πολλοί Χριστιανοί νομίζουν ότι αποφεύγουν τον εγωισμό με το να μη χαίρονται, να μην καμαρώνουν για κά-τι που έχουν πετύχει. Θεωρούν ως εγωισμό την ύ-παρξη και έκφραση της επιθυμίας και σπαταλούν τεράστιες δυνάμεις για να την αποκρύψουν, να την εξαφανίσουν. Ο εγωισμός είναι εμπόδιο στη ζωή μας, αλλά δεν έχει να κάνει καθόλου με την επιθυ-μία και την προάσπιση του γνήσιου συμφέροντος μας. Ο εγωισμός, αν θέλετε, είναι μια μορφή αυτι-σμού. Η παθολογική διαταραχή που σε κλείνει στον εαυτό σου, ώστε να μη μπορείς να σχετισθείς με τους άλλους ανθρώπους και επομένως να μη μπο-ρείς να εμπλουτιστείς από τους άλλους. Για παρά-δειγμα, όταν ένα ατομικό επίτευγμα γίνεται μέτρο σύγκρισης και όχι αφορμή μοιράσματος, με αποτέ-λεσμα την απομάκρυνση των συντρόφων. Αυτό πα-θαίνουν, π.χ., όσοι εμπλέκονται στο σταρ-σύστημ, αφού οι προβολείς της δημοσιότητας, φωτίζοντας υ-πέρμετρα ένα χαρακτηριστικό τους, τους οδηγούν να χάσουν τη συνολική τους αίσθηση και τελικά αυτό τους απομονώνει στην αφόρητη ανασφάλεια ε-νός ψευδούς εαυτού.

Δεν είναι εγωισμός το να θέλει κανείς να πετύ-χει στη μόρφωση του, στην εργασία του, στη δια-μόρφωση ενός όμορφου σώματος, φτάνει αυτό να μην τον απομονώνει από τους άλλους. Οι ατομικοί στόχοι, είτε καριέρα, είτε ατομική θρησκευτικότητα, διασπούν ύπουλα τη σχέση και την βουλιάζουν σε ένα κρυφό εγωισμό που δεν γίνεται αντιληπτός. Το χειρότερο εμπόδιο στην άσκηση είναι η ψευδαί-σθηση της αυτάρκειας και της τελειότητας. Ο ά-γιος Ιωάννης της Κλίμακας περιγράφει πολύ καλά πώς προσπαθώντας να πετύχεις μια αρετή, μπορεί να εμπλακείς πολύ χειρότερα σ' ένα άλλο πάθος. Ε-γωισμός μέσα στο γάμο θα μπορούσε να ήταν το να διαβάζει κανείς θρησκευτικά βιβλία με μεγάλη προσήλωση και να αδιαφορεί για το σύντροφο που έχει πλάι του. Επομένως ό, τι γίνεται ξεκομμένα α-πό το σύντροφο γίνεται ατομικό χαρακτηριστικό που δεν

προάγει την σχέση.

— Ποιό είναι το περιεχόμενο του γάμου; Τι εννο-ούμε όταν λέμε άσκηση στο γάμο;

Η ανάπτυξη των προσώπων των συντρόφων. Δεν μπορεί να είναι στόχος του γάμου κάτι που δεν αφορά τους ίδιους τους συντρόφους. Δεν μπορεί να τίθενται τα παιδιά ως κύριος στόχος του γάμου. Η άσκηση στο γάμο είναι να ανακαλύψεις τον εαυτό σου. Να βρεις τη σχέση σου με τον ίδιο το Θεό. Άσκηση στο γάμο σημαίνει ότι το κάθε πρόσωπο γί-νεται περισσότερο σοφό, περισσότερο γνήσιο, περισ-σότερο ο εαυτός του. Ο καθένας μας γεννιέται έχο-ντας πολλές ψευδείς φαντασιώσεις για τον εαυτό του. Στη σχέση με τους άλλους ο άνθρωπος δοκι-μάζεται και αναδεικνύεται ο πραγματικός εαυτός του. Γίνεσαι πιο πολύ ο εαυτός σου αν σχετιστείς γνήσια.

Σήμερα έχει φουντώσει το φαινόμενο των πολ-λαπλών σχέσεων. Πολλοί άνθρωποι, όταν βρεθούν μπροστά στο να διαπραγματευτούν μια δυσκολία, παραιτούνται και διακόπτουν τη σχέση. Ουσιαστι-κά δυσκολεύονται να αντιμετωπίσουν τον εαυτό τους, όχι τον άλλο. Άρα μένουν πάντα οι ίδιοι, χω-ρίς να σχετιστούν, και ας έχουν συνάψει πολλαπλές σχέσεις. Γιατί δεν φτάνουν στο σημείο να συναντή-σουν τον εαυτό τους.

Η ασκητική του γάμου απαιτεί διαρκή προσωπι-κή δουλειά. Δεν αρκεί το χρονικό διάστημα μιας ζωής για να ολοκληρωθεί η διεργασία της αυτο-γνωσίας. Στη διάρκεια του γάμου βρίσκεις και άλ-λες πλευρές σου. Αλίμονο στο ζευγάρι που στο τέ-λος της ζωής του θα σχετίζεται με τον ίδιο τρόπο που σχετιζόταν στην αρχή. Αλλάζει ουσιαστικά και εμπλουτίζεται η σχέση μέσα στο γάμο. Ο γάμος δεν αποτελεί απλώς την επισημοποίηση και το σφράγισμα μιας σχέσης που περαιτέρω οδηγείται σε στασιμότητα. Αυτό θα σήμαινε την απουσία ζω-ής. Οι άνθρωποι που υπήρξαν πάντα μαζί, αλλά κράτησαν τους ίδιους ρόλους και τον ίδιο τρόπο σχέ-σης όπως στην αρχή, σημαίνει ότι δεν μετουσιώθηκαν, δεν άλλαξαν μέσα στην πορεία του γάμου τους. Δεν ανακάλυψαν τον εαυτό τους. Απλά συνυ-πήρξαν χωρίς να αγγιχτούν. Στην ασκητική του γάμου παλεύεις με το σύντροφο σου και με τον ε-αυτό σου. Όπως στα ασκητικά κείμενα αντίστοιχα αναφέρεται η πάλη του μοναχού με το θεό. Η πά-λη με το σύντροφο και τον εαυτό σου είναι που α-ναδεικνύει το πραγματικό πρόσωπο σου.

— Είπατε νωρίτερα ότι ο καθένας μέσα από τον άλλο ανακαλύπτει τον εαυτό του. Όσο δυναμώνει η σχέση του με τον άλλο, τόσο ανακαλύπτει τον εαυ-τό του. Το ίδιο γίνεται και με το μοναχό στη σχέση του με τον Θεό. Μέσα στο γάμο, λοιπόν, ο Θεός τι ρόλο παίζει;

Ο θεός δεν είναι προϊόν που πρέπει να το πουλή-σουμε και έχει ανάγκη να το διαφημίζουμε. Δεν πρέπει δηλαδή να νιώθουμε ανασφαλείς, ώστε να πρέπει να Τον υπερασπιστούμε. Γι' αυτό αναφέρθη-κα στον Σαρτρ, ο οποίος περιγράφει τις σχέσεις με ειλικρίνεια, αλλά κατάμαυρες, ανέλπιδες, αφού στε-ρείται το θεό. Στα πλαίσια μιας αυθεντικής αυτο-γνωσίας, πρέπει να αγγίξουμε τις σκοτεινές πλευ-ρές του εαυτού μας, για να μπορέσουμε να υπερ-βούμε τον εαυτό μας. Αυτό δεν μπορούμε να το κά-νουμε μόνοι μας. Η Φυσική περιγράφει ότι τα αντικείμενα ευρίσκονται σε μια αλληλαντίδραση και ό-τι, για να μπορέσει ένα σώμα να αλλάξει την δυνα-μική της κατάσταση του, απαιτείται μια δύναμη έξω απ' αυτό. Χρειαζόμαστε στήριγμα πάνω στο ο-ποίο να πατάμε για να προχωρήσουμε, που αυτό δεν μπορεί να είναι ο εαυτός μας ή οι σχέσεις μας. Το ζευγάρι και η δυναμική της αγάπης δεν είναι χώρος στεγανός, ούτε αυτάρκης. Η επικοινωνία με το Δημιουργό παρέχει τη δυνατότητα μιας διαρκούς ανάπτυξης και διεύρυνσης των οριζόντων και των δυνατοτήτων μας.

Αν οι σύντροφοι γίνουν ένα κλειστό απομονωμέ-νο σύστημα, τότε όλα τα αρνητικά χαρακτηριστικά που αναφέρονται στα απομονωμένα άτομα μπορεί να χαρακτηρίσουν και τη σχέση τους. Μια τέτοια κλειστή σχέση είχαν ο Νάρκισσος και η Ηχώ. Η Ηχώ επαναλάμβανε αυτά που ήθελε να ακούσει ο Νάρκισσος. Επομένως, ενώ εμφανίζονταν επιφα-νεικά ως μια ιδανική σχέση ζευγαριού, στην ουσία υπήρχε απουσία σχέσης. Αντίστοιχα, όσοι είναι κλεισμένοι στη σχέση τους και δεν διαθέτουν ση-μείο αναφοράς πέρα από αυτούς, αποτελούν μια κλειστή δυαδικότητα, ξεκομμένη από την κοινωνία με τον Θεό και με τους άλλους ανθρώπους. Όλα εί-ναι ιδανικά, αλλά τίποτα πραγματικό.

— Ο Ι. Χρυσόστομος αναφέρει ότι κι αν ακόμα σε στενοχωρέσει η σύντροφος σου, συγχώρεσε την και, αν είναι δύστροπη, εσύ φρόντισε να την διορθώσεις με την επιείκεια και την πραότητα. Πολλές φορές όμως αυτό παρερμηνεύεται.

Είναι συχνό φαινόμενο να θεωρείται ως άσκηση η ανοχή καταστάσεων, τις οποίες οι ίδιοι οι άνθρω-ποι δημιουργούν. Κάποιες μητέρες γκρινιάζουν για το πόσο τις κουράζουν τα παιδιά τους, αλλά δεν τα διαπαιδαγώγησαν να φροντίζουν τον εαυτό τους. Αντίστοιχα, στη συζυγική σχέση θεωρούν ότι κά-νουν υπομονή, επειδή σιωπούν όταν θυμώνει ο σύ-ντροφος τους και δεν συνειδητοποιούν ότι έχουν προκαλέσει το θυμό του.

Επιλέγουν κάποιον με τον οποίο δεν μπορούν να συνυπάρξουν, απλώς για να μη μείνουν μόνοι. Δη-μιουργούν βασανιστικές σχέσεις και μετά θεωρούν την ανοχή σαν άσκηση και ζητούν από τον Θεό να τους βοηθήσει ν' αντέξουν. Γνωρίζουν από πριν τα αρνητικά στοιχεία που έχει ο σύντροφος τους, αλλά αρνούνται να τα δουν,

ώστε να έχουν άλλοθι όταν αργότερα υποφέρουν.

Αν, λοιπόν, υπομένεις το σύμπτωμα το οποίο προκάλεσες, αυτό δεν έχει να κάνει με άσκηση. Σου δημιουργεί την ψευδή αίσθηση ότι είσαι ο καλός που αντέχεις τον άλλο, ενώ στην ουσία είσαι αυτός που απομακρύνεται και απομονώνεται. Δημιουργούμε σταυρούς με δυσλειτουργικές σχέσεις και μετά επι-καλούμαστε τον Θεό να μας δώσει δυνάμεις για να τους σηκώσουμε. Ο Θεός όμως μπορεί να μας προ-σφέρει τη χάρη Του για να περιβάλλει όλη την ύ-παρξη μας και όχι να δρα σαν ένα απλό ηρεμιστικό. Γι' αυτό επιμένω ότι το κύριο κριτήριο της αυθεντι-κής άσκησης είναι η χαρά. Χωρίς χαρά και ελευ-θερία δεν υπάρχει άσκηση, αλλά απλώς μια παθη-τική αποδοχή της κατάστασης.

— Είναι αυτό που λέγατε, ότι ο άνθρωπος εάν εί-ναι μετά από το γάμο όπως και πριν, δεν έχει κα-ταφέρει τίποτα.

Όταν κάποιος ερωτεύεται, κινδυνεύει να ερωτεύ-εται την εικόνα του άλλου και όχι τον άλλο. Ο έρω-τας του είναι προς τη φαντασίωση του και όχι προς τον πραγματικό άλλο. Όμως ο πραγματικός άλλος του την διαλύει. Δεν είναι ποτέ η εικόνα που τον εί-χαν φανταστεί. Εδώ είναι που κάποιοι δεν αντέχουν. Όταν διαλύεται η φανταστική εικόνα του άλλου και έρχονται σε σχέση με τον πραγματικό άλλο, τότε αλλάζουν σύντροφο. Είναι ανασφαλείς και αδύνατοι, καθώς δεν διαθέτουν τη δύναμη να επηρεάζουν τη ζωή τους. Ανώριμα, ανασφαλή μωρά, που έχουν μά-θει μόνο να τα φροντίζουν, με συνέπεια όμως την απώλεια της ελευθερίας τους. Αυτό που αποτελεί πραγματικά στόχο της άσκησης, είναι να αυξήσου-με την δυνατότητα ν' αγαπούμε. Όχι απλώς συναι-σθηματικά, αλλά οντολογικά, υπαρξιακά.

Υπάρχουν κάποιοι πραγματικοί σταυροί μέσα στο γάμο. Μια αρρώστια, η γήρανση. Ο άλλος έχει σώμα που όσο και αν το φροντίζει αλλάζει, γερνά-ει. Αυτό κινδυνεύει ασυνείδητα να εκλαμβάνεται σαν προδοσία και η σχέση καταρρέει, αν δεν περι-λαμβάνει και άλλα στοιχεία που να τη νοσηματοδοτούν.

Στις ημέρες μας κυριαρχούν δυο στοιχεία που εί-ναι διαμετρικά αντίθετα προς την άσκηση. Το μοι-ραίο και το μαγικό. Δηλαδή κινδυνεύομε να αποδε-χόμαστε ότι τα πράγματα είναι δοσμένα. Τα πράγ-ματα συμβαίνουν χωρίς εμάς. Είτε το ονομάσουμε γραφτό, είτε κληρονομικότητα, είτε παγκοσμιοποί-ηση. Και αυτό μας αφαιρεί την ευθύνη.

Η προσδοκία για λύσεις αποθέτεται στο μαγικό, στο ανέξοδο. Πρόκειται για μια ανώριμη παιδική στάση, που θεωρεί ότι κάποιοι άλλοι πρέπει να με φροντίσουν. Η άσκηση αποτελεί μια διαμετρικά α-ντίθετα ενήλικη στάση, όπου αναλαμβάνω εγώ

την ευθύνη της πορείας της ζωής μου, δίχως να παρα-βλέπω το πλήθος των αδυναμιών μου.

— Είναι λάθος όταν κανείς λέει, αφήσου στο Θεό; Όλα θα τα λύσει Αυτός! Πολλές φορές μένουμε απαθείς, περιμένοντας τον «από μηχανής θεό» να μας λύσει τα προβλήματα, χωρίς εμείς να συμμε-τάσχουμε.

Αυτό είναι μια στάση ανθρώπων που θεωρούν το γάμο σαν μια απλή κάλυψη σεξουαλικών αναγκών ή σαν μια κοινωνική αποκατάσταση. Δεν πιστεύ-ουν ότι μπορούν μέσα από το γάμο να κερδίσουν κάτι σημαντικό για τη ζωή τους και ανησυχούν μόνο για το πώς θα τακτοποιηθούν. Δεν έχουν α-ναλάβει ως Χριστιανοί την ενήλικη στάση που κα-λούνται να αναλάβουν, την ευθύνη της πίστης τους και της πνευματικής πορείας τους.

Είναι πολύ σημαντικό να προσεύχονται οι νέοι για τη σχέση που θα έχουν και μάλιστα να ελπί-ζουν σ' αυτή. Φοβάμαι ότι κάποιοι νέοι δεν ελπίζουν ότι μπορεί να υφίσταται μια μονογαμική σχέση που να είναι και θεραπευτική και πικάντικη. Και αν δεν το ελπίζουν, δε θα το συναντήσουν. Γιατί, ενώ οι νέοι κάνουν όνειρα για τη σχέση τους, όταν φτάνουν στο γάμο, παραιτούνται εύκολα. Μεταφέρονται στο μο-ντέλο που είχαν ζήσει στους γονείς τους. Επομένως κινδυνεύουν να μην ελπίζουν σε μια σχέση ζευγα-ριού που να γίνεται πιο ερωτική με το διάβα του χρόνου. Είναι σημαντικό να προσεύχονται για τη βίωση μιας σχέσης που θα τους επιτρέψει να ζουν ευχαριστιακά και να κάνουν και οι ίδιοι τη ζωή τους πιο ερωτική, πιο ζωντανή.

Αν κάποιος δεν είναι ικανοποιημένος από τη ζωή του, τότε δεν μπορεί να προσδοκά ότι όταν θα βρε-θεί μαζί με έναν σύντροφο θα αλλάξει η ζωή του μαγικά. Δυο κουρασμένοι και μίζεροι άνθρωποι θα φτιάξουν μια μίζερη κατάσταση. Γιατί, όσο περνά ο καιρός, οι δυσκολίες αυξάνουν. Εξ άλλου αυτό είναι και όρος για να υπάρξει μια καλή ζωή. Σαν τα video-games. Ένα καλό video-game για να σου δη-μιουργήσει ενδιαφέρον πρέπει να αλλάζεις levels (ε-πίπεδα). Σε κάθε νέο επίπεδο αυξάνει ο βαθμός δυ-σκολίας και για να το αντιπαρέλθεις πρέπει να α-νακαλύπτεις πηγές ενέργειας, να διαθέτεις νέα βελ-τιωμένα όπλα και να αποκτάς αυξημένες δεξιότη-τες, διαφορετικά χάνεις. Έτσι είναι και η ασκητική μέσα στο γάμο. Να αυξάνεις τα όπλα σου με το διάβα του χρόνου, ώστε να μπορείς να αντιπαρέρχεσαι τα εμπόδια και ν' ανακαλύπτεις το σύντροφο σου, τον εαυτό σου και το Θεό. Δεν φαντάζομαι ότι μπορείς να ανακαλύψεις τον άλλον χωρίς την πηγή της ζωής, το Θεό. Δεν μπορείς κλεισμένος μέσα στη δική σου αυτάρκεια να βρεις καινούργιους τρό-πους ζωής.

— Ισχύει ότι ο γάμος έχει μια προοπτική και θε-ωρείται πετυχημένος όταν

αντικαθιστάς το εγώ με το εμείς;

Αν το εγώ είναι το αυτιστικό εγώ, αν δηλαδή το εγώ υπάρχει ξεκομμένο από το εμείς, τότε ισχύει. Αν όμως το εμείς σημαίνει την απώλεια της ιδιαι-τερότητας του κάθε προσώπου, τότε όχι, δεν ισχύ-ει. Αποτελεί συχνό φαινόμενο να αποφασίζει κάποι-ος να θυσιάσει την προσωπική του ανέλιξη για χά-ρη μιας σχέσης και μετά να το χρεώνει στον άλλο. Όμως η γνήσια αγάπη για τον εαυτό μας δεν έρ-χεται σε αντίθεση με την γνήσια αγάπη προς τον άλλο και επομένως δεν ακινητοποιείται εμπρός σε ψευτοδιλήμματα.

Δεν είναι σωστό να ενοχοποιείται η επιθυμία, ό-πως πρεσβεύουν κάποιοι, οι οποίοι εν ονόματι της πίστης έχουν απολέσει τη χαρά της ζωής. Η επιθυ-μία είναι το σημείο υπέρβασης του εαυτού μας. Όταν ενοχοποιείται η επιθυμία, ευνοούνται η ανά-γκη και το παράπονο. Η ανάγκη αντιμετωπίζει τον άλλο ως αντικείμενο και τον χρησιμοποιεί, ενώ η ε-πιθυμία αναφέρεται στο πρόσωπο του. Το παράπονο εξ άλλου είναι η δυσφορία από την επιθυμία που δεν εκφράσθηκε και δεν ικανοποιήθηκε και λειτουργεί σαν σκουριά που διαβρώνει τη ζωή.

Η άσκηση δεν είναι στέρηση. Δεν αποτελεί άρ-νηση της χαράς. Είναι αποδοχή του μόχθου που α-παιτείται, αλλά τελικά δυναμώνει και δίνει χαρά. Τελικά προσφέρει χαρά, σε χαριτώνει. Δεν μπορώ να φανταστώ μια άσκηση στο γάμο, αν δεν έχει ως αποτέλεσμα τη χαρά, αν δεν οδηγεί στο να ζεις τον σύντροφο σου, τα παιδιά σου και τους άλλους αν-θρώπους σαν πηγή χαράς.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ-ΡΩΓΜΕΣ ΚΑΙ ΑΓΓΙΣΜΑΤΑ

Πηγή: fdathanasiou.wordpress.com